

Gyerekköztársaság

Szabályalkotás, kormányzás

KÉTÉVI VAKÁCIÓ

(RÉSZLET JULES VERNE REGÉNYÉBŐL)

35/1A

Elbeszélésünk idején a Chairman nevelőintézet egyike volt a legtekintélyesebbeknek Aucklandban, Új-Zéland fővárosában, a Csendes-tengernek e nevezetes angol gyarmatán; mintegy száz növendéket neveltek benne, az ország legjobb családjainak gyermekeit. A nevelés, amelyben részesültek, nagyon gondos és hasonló volt ahhoz, amelyben az Egyesült Királyság egyenrangú intézeteinek a növendékei részesülnek.

1860. február 15-én a nevezett intézetből mintegy száz fiú jött ki szüleik kíséretében derült arccal, víg kedéllyel, mint megannyi madár, akik előtt kinyitották kalitkájuk ajtaját. A szünidő elkezdődött. Két hónapi szabadság vár rájuk. Sőt néhány növendéknek még egy tengeri utazásra is nyílt kilátása, melyről régóta beszéltek a Chairman-féle intézetben. Szükségtelen mondanunk, mennyire fölébresztették maguk iránt a közirigységet azok, akiknek jó szerencsájuk megengedte, hogy részt vehessenek e kirándulásban a Sloughi nevű jachton, Új-Zéland partjait megkerülendő.

A növendékek, a Chairman intézet különböző osztályaihoz tartoztak. Az olvasó, elbeszélésünk első fejezetéből láthatta, hogy voltak köztük mindenféle életkorúak, nyolc évesektől tizennégy évesekig. És e tizenöt fiút, a hajósínast is ideértve, borzasztó kalandjaik messzire és hosszú időre kiragadták családjaik köréből.

...

Az indulás napja február 15-ikére volt kitűzve. A Sloughi a kereskedelmi rakpart legvégén, következőleg jó mélyen benn a kikötőben, a faránál fogva volt megkötözve. A legénység nem volt a fedélzetén, mikor 14-én este a fiatal utasok hajóra szálltak. Garnett parancsnok csak az indulás percében volt megérkezendő. Csupán a vitorlamester és a hajósínas fogadta Gordont és társait. A matrózok elmentek még egy pohárka whiskyt üríteni. Mikor már a gyermekek valamennyien elhelyezkedtek és lefeküdtek, a vitorlamester is elindult az embereit felkeresni a kikötő körüli csapszékek egyikébe, és azt a megbocsáthatatlan hibát követte el, hogy meglehetősen késő éjjel óráig elmaradt. A hajósínas a legénység szobájába vonult vissza és ott elaludt.

Mi történt ekkor? Ez valószínűleg sohasem fog kitudódni. Annyi bizonyos, hogy a jacht köteleit eloldták, hanyagságból vagy rosszakaratból... Senki sem vette észre a hajón.

Sötét éjszaka borult a kikötőre és a Hauraki-öbölre. A szél erősen fújt a szárazföld felől és az apály áramlata a schoonert a sík tenger felé ragadta.

Mikor a hajósínas felébredt, a Sloughi úgy hánykódott, mintha nagy hullámok ringatták volna, amelyeket nem lehetett összetéveszteni a kikötőben tapasztalható hullámtöréssel... Moko a fedélzetre sietett... A jacht a sík tengeren úszott.

A hajósínas kiáltásainak hallatára Gordon, Briant, Doniphan és még néhány fiú kiugrott az ágyból és felszaladt a lépcsőn. Hiába kiáltoztak segélyért! Már a város vagy a kikötő egyetlen lámpáját se láthatták. A schooner már az öbölben járt, a parttól három-mérföldnyire.

A fiatal fiúk Briant tanácsára, amelyhez a hajósínas is csatlakozott, mindenképp egy vitorlát akartak kifeszíteni, hogy rézsút ismét a partok felé közeledhessenek. De a vitorlával, amely sokkal nehezebb volt, hogysen kellőleg lehetett volna irányozni, nem érték el egyebet, mint hogy a nyugati szél még messzebb vitte őket. A Sloughi megkerülte a

Colville-fokot, áthaladt a szoroson, amely azt a Nagy-Gát-szigetétől elválasztja és csakhamar néhány mérföldnyire eltávozott Új-Zélandtól.

E helyzet komoly volta könnyen érthető. Briant és társai nem várhattak többé semmiféle segítyt a szárazföldről. Azon esetre, ha valamely hajó a kikötőből elindulna a keresésükre, néhány óra múlnék el, mielőtt feltalálhatná őket, még ha föltételezzük is, hogy sikerülne föltalálnia a schoonert a mély sötétség közepette. De még nappal is, hogyan lehetne észrevenni ily kis hajót a sík tengeren? Másfelől hogyan menekülhetnének a gyermekek a bajból a saját erejük segélyével? Ha a szél meg nem fordul, le kell mondaniuk a szárazföld felé való visszatérhetés reményéről

KÉTÉVI VAKÁCIÓ

(RÉSZLET JULES VERNE REGÉNYÉBŐL)

35/1B

A francia Briant testvérek és az amerikai származású Gordon kivételével mindnyájan angol eredetűek voltak.

Doniphan és Cross gazdag földbirtokosok gyermekei, és családjaik a legelső helyet foglalják el Új-Zéland társadalmában. Különböző unokatestvérek, néhány hónappal meghaladták tizenharmadik évüket, és mindketten az ötödik osztályba jártak.

A külsejére sokat tartó Doniphan mindenesetre az intézet legelegánsabb növendéke volt. Értelmes és szorgalmas fiú létére igyekezett mindig a legelső lenni, részint azért, mert csakugyan szeret tanulni, részint pedig, mert a társait óhajtja felülmúlni. Bizonyos arisztokratikus gőgje miatt „Lord Doniphan”-nak nevezték, és uralkodni vágyó jelleménél fogva mindenütt tényleg uralkodni is akart. Innét ered közte és Briant közt az a versengés, amely már régebb keletű, és főleg azóta lett élesebbé, mióta a körülmények fokozták ama befolyást, amelyet Briant a társaira gyakorolt.

Cross meglehetősen közepszerű növendék, de állhatatos bámulója mindennek, amit Doniphan unokatestvére gondolt, mondott vagy cselekedett.

Baxter ugyanabba az osztályba tartozik; tizenhárom éves, hideg, meggondolt, munkás, leleményes és igen ügyes fiú. Az atyja meglehetősen szerény vagyonnal bíró kereskedő.

Webb és Wilcox tizenharmadfél évesek, és a negyedik osztályt végezték. Közepes értelmiségűek, meglehetősen önkényes és civakodó természetűek. Családjaik gazdagok és magas rangot foglalnak el a sziget hivatalnoki osztályában.

KÉTÉVI VAKÁCIÓ

(RÉSZLET JULES VERNE REGÉNYÉBŐL)

35/1C

Garnett, aki Service társával együtt a harmadik osztályba tartozik, éppúgy, mint az utóbbi, tizenkét éves. Az egyiknek atyja nyugalmazott tengerészkapitány, a másiké vagyos ültetvényes Nort-Shore-ban, a Waitemate kikötő északi partján. E két család bizalmas viszonyban él egymással és e bizalmasság következtében Garnett és Service is csaknem elválhatatlan társakká lettek. Jószívű fiúk, nem nagyon szeretnek dolgozni és ha arról volt szó, hogy abbahagyják a munkát, sohase szokták magukat kéretni. Garnett – fájdalom – szenvedélyesen szereti az akkordeon nevű hangszert, amely oly nagy népszerűségnek örvend az angol tengerészetben. Tengerésztiszt fia létére szabad perceiben szokott is játszani és kedves hangszerét magával vitte a Sloughi fedélzetére is. Service bizonyára a társaság legvirgoncabb, legvígabb tagja, az intézet bohóca, aki csak úti kalandokról ábrándozik és kedves olvasmányául Crusoe Robinsont és a svájci Robinsont választotta.

Most két fiúról kell megemlékeznünk, akik közül az egyik kilenc-, a másik tízéves. Az első Jenkins, a New-Seeland-Royal-Society nevű tudományos társulat igazgatójának, a második Iverson, a Szent Pálról címzett székesegyház lelkészének fia. A harmadik, illetőleg a negyedik osztályban, az intézet jó növendékei közt emlegetik őket.

Ezután két gyermek következik, Dole kilencedfél-, Costar pedig nyolcéves. Mindkettőnek atyja a zélandi angol hadseregben szolgál mint tiszt, és az Aucklandtől hatmérföldnyire fekvő Uchunga városkában lakik, a Manuhan-öböl partján. E két fiú a „kicsinyek” közé tartozik; nem is lehet róluk egyebet mondanunk, minthogy Dole nagyon makacs és Costar nagyon nyúlánk. Az első osztályban ugyan nem ragyognak nagyon különösen, de mégis igen előrehaladottnak tartják magukat, mert

olvasni és írni tudnak, amivel az ő korukban már nincs mit dicsekedni.

Amint látjuk, mindannyian tisztességes családokból származtak, amelyek Új-Zélandon már régóta megtelepedtek.

KÉTÉVI VAKÁCIÓ

(RÉSZLET JULES VERNE REGÉNYÉBŐL)

35/1D

Az amerikai Gordon tizennégy éves. Arcán és egész alakján máris meglátszik a „jenki” érdesség jellege. Noha kissé félszeg és nehézkes, mégis kétségkívül ő az ötödik osztálybeli növendékek közül a leghiggadtabb. Ha nem is válik ki külseje által annyira, mint iskolatársa, Doniphan, érezni lehet, hogy egyenes elme, gyakorlati érzék lakik benne, amelynek sok tanújelét adta. Megfigyelő jellemű, hidegvéralkatú és az aprólékosságig rendszeres fiú léte, előszeretettel viseltetik a komoly dolgok iránt, és a legcsekélyebb eszméket is úgy osztályozza az elméjében, mint a legcsekélyebb tárgyakat az íróasztalán, ahol minden számozva, megjelölve és lajstromozva van. Egészben véve társai becsülik, elismerik jó tulajdonságait és mindig szívesen látják, jóllehet nem angol származású. Gordon Bostonban született, de szülei meghalván, nincs más rokona a gyámjánál, egy volt konzulsági ügynöknél, aki vagyont szerezvén, Új-Zélandon telepedett meg, és ama csinos nyaralók egyikében lakik, amelyek a Mount Saint John falut környező magaslatokon épültek.

A két fiatal francia, Briant és Jakab, egy kiváló mérnök fiai, aki ezelőtt harmadfél évvel vette át az Ika-Na-Mawi mocsarak kiszáritási munkálatainak vezetését. Az idősebbik tizenhárom éves. Nemigen szeret dolgozni, noha nagyon értelmes fiú, ennél fogva gyakran megesik rajta, hogy az ötödik osztályban az utolsók közé kerül. De elsajátítási képessége és nevezetes emlékezőtehetsége segélyével, amikor akar, ismét felkerül az első sorba és éppen ezt irigylti tőle Doniphan. Nem is tudott Briant-nal soha egyetérteni, már a Chairman-féle intézetben sem, és e meghasonlás következményeit láttuk a Sloughi fedélzetén. Aztán Briant merész, vállalkozó; a testgyakorlatokban ügyes, gyorsan tud visszavágni, ezenkívül szolgálatkész, jó fiú, nincs benne semmi Doniphan gögjéből, kissé hanyag a külsejére és a magatartásában- szóval egészen francia és ennél fogva nagyon különbözik angol tanuló társaitól. A nagyok visszaélései ellen gyakran védelmezte a gyöngébbeket, és ami őt magát illeti, sohasem rendelte magát alá a cimboraság követelményeinek. Ebből ellentétek, küzdelmek, csaták keletkeztek, mikben erejénél és bátorságánál fogva leggyakrabban volt a győztes. Szeretik is őt általában és mikor arról volt a szó, hogy ki vegye át a Sloughi parancsnokságát, társai – néhány kivétellel – nem is haboztak neki engedelmeskedni, annál kevésbé, mivel – mint tudjuk – Európából Új-Zélandba való átkelése alatt sikerült némi hajózási ismereteket elsajátítania.

Ami öccsét, a kis Jakabot illeti, őt eddig az egész harmadik osztály, sőt az egész Chairman-féle intézet legvirgoncabb növendékének tartották, ebben még Service-t is felülmúlta. Jakab folyvást új tréfákat gondolt ki, mindenféle csínyeket követett el társaival és egészen fölöslegesen vont magára büntetéseket. De amint látni fogjuk, a jacht elindulása óta e jelleme teljesen megváltozott, anélkül hogy tudni lehetett volna, miért.

TULAJDONSÁGTÁBLÁZAT

35/2

CSOPORTOS FELADATLAP

Próbáljátok meghatározni, hogy a 4 főszereplő a kialakult jellemrajzok alapján hogy tudna a legnagyobb hasznára lenni a csapatnak! Készítsétek el az alábbi táblázatot csomagolópapírra, jól látható, messziről is olvasható méretben!

	Milyen tulajdonságai lehetnek hasznosak? Mire használhatja a csapat?	Milyen tulajdonságai árthatnak a csapatnak? Miért? Mit tegyen ellenük?	Mire kell különösen ügyelnie saját viselkedésében?	Mi legyen a kinyilvánított szerepe, „rangja”?
Briant				
Gordon				
Doniphan				
Moko				

SZABÁLYALKOTÁS

35/3

SZEMPONTLISTA A SZABÁLYALKOTÁSHOZ

Mielőtt munkához fogtok, olvassátok el a kérdéseket! Nem kell mindegyikre válaszolnotok, de segíthet végiggondolni, hogy egy ilyen helyzetben mik a legfontosabb teendők. Jó munkát!

- Mi a célja a szabályoknak? Mi a célja a szigetre vetődött közösségnek? Mit szeretnének elérni?
- Legyenek-e meghatározott tisztségek? Ha igen, milyen alapon nevezzük ki az embereket? (kor, szakértelem, erő, önálló vállalás stb.)
- Legyen-e egyszemélyi vezetője a közösségnek? Ha igen, hogyan válasszuk meg? Mennyi időre? Milyen szabályok vonatkoznak rá? Lesz-e arra lehetőség, hogy leváltsuk?
- Hogyan hozunk döntéseket? Ha szavazunk, akkor nyíltan (kézfeltartás) vagy titkosan?
- Mik legyenek a legfontosabb szabályok?
- Mi történjen a szabályszegőkkel?

ÉRTÉKELŐ LAP

35/4

Értékeljétek az elvégzett munkát! Először próbáljátok meg önállóan végiggondolni és kitölteni a táblázatokat! Ha ezt már mindenki elvégezte, beszéljétek meg a csoporton belül, hogy kinek mi volt a véleménye az elvégzett munkáról!

Hogyan dolgoztunk együtt?

Ebben a táblázatban 4 kérdést találtok. Mindegyik kérdés alatt 4 lehetséges válasz van. Beszéljétek meg, és minden kérdésnél közösen válasszátok és jelöljétek meg azt az egy választ, amelyik a leginkább jellemző a csoportotok munkájára!

Hogy gazdálkodtunk az idővel?			
Nem sikerült jól beosztanunk az időt, nem tudtunk mindent elvégezni.	Nem sikerült jól beosztanunk az időt, a végén kapkodnunk kellett.	Az elején nem figyeltünk eléggé az időre, de aztán belejöttünk.	Mindenre jutott idő. Jól osztottuk be.
Voltak-e új ötleteink?			
Nem nagyon voltak új ötleteink, elkezdtük leírni, amit találtunk.	Csak egy embernek voltak jó ötletei, így azokat kezdtük el megvalósítani.	Sok ötletünk volt, nehezen tudtuk eldönteni, hogy melyiket kövessük.	Nagyon sok jó ötletünk volt, és a legjobbakat meg is valósítottuk.
Milyen volt együtt dolgozni?			
Nem volt igazán jó, sokat veszekedtünk.	A vezetőnk irányította a munkát, ő osztotta be, hogy ki mit csináljon.	Néha elvitatkoztuk az időt, de a végén mindig sikerült megegyezni.	Mindenki megtett mindent a sikerért, élveztük a közös munkát.
Elértük-e, amit akartunk?			
Nem sikerült mindent elvégeznünk, amit elhatároztunk.	Éppen hogy csak kész lettünk.	Kész lettünk, de egy kicsit jobban szerettünk volna csinálni.	Mindent sikerült, mindent megcsinálnunk.

Hogyan tetszettek Nektek a csoportbemutatók?

Beszéljétek meg, és állítsátok sorrendbe a csoportok bemutatóit aszerint, hogy melyik tetszett nektek a legjobban. Az első helyre azt írjátok, amelyik a legjobban tetszett.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

